

PSIHOTERAPIJA ZA SHIZOFRENIJO

Borut Škodlar

Psihiatrična klinika Ljubljana
ARRS, Ljubljana, 10.10.2014

SHIZOFREN IJA

- Ena najtežjih duševnih motenj
- Izrazita in zanimiva
- Zahtevna za zdravljenje

Zgodovina psihiatrije se lahko meri z zgodovino shizofrenije. Očetje prve, kot so Kraepelin, Bleuler in Schneider, so tudi očetje slednje.

RAZUMEVANJE IN ZDRAVLJENJE

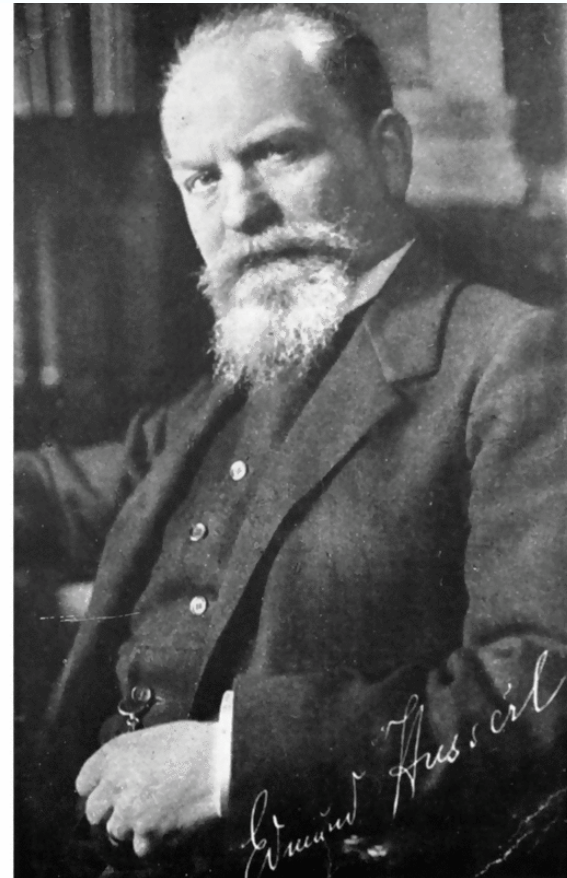
- POLEG NEVRO-BIOLOŠKIH DEJAVNIKOV (od genov in nevrottransmitterjev do strukturnih in funkcionalnih motenj)
- IZRAZITO POMEMBNI TUDI PSIHOLOŠKI IN SOCIALNI DEJAVNIKI

Tudi če bi poznali celotno nevrobiološko podstat shizofrenije, še vedno ostaja doživljanje...

..., ki zajame celotno osebnost človeka in vso njegovo identiteto ter mu v vrtincih akutne psihoze zamaje vse plasti samoumevnosti ("natürliche Selbstverständlichkeit").

Nujnost dobre fenomenologije!

- Povsod v medicini in posebej v psihiatriji moramo spoznati doživljanje človeka...
- Dobra anamneza je ključ!
- **Fenomenologija** kot veda o sistematičnem raziskovanju doživljanja človeka ponudi konceptualna orodja za raziskovanje v psihopatologiji.

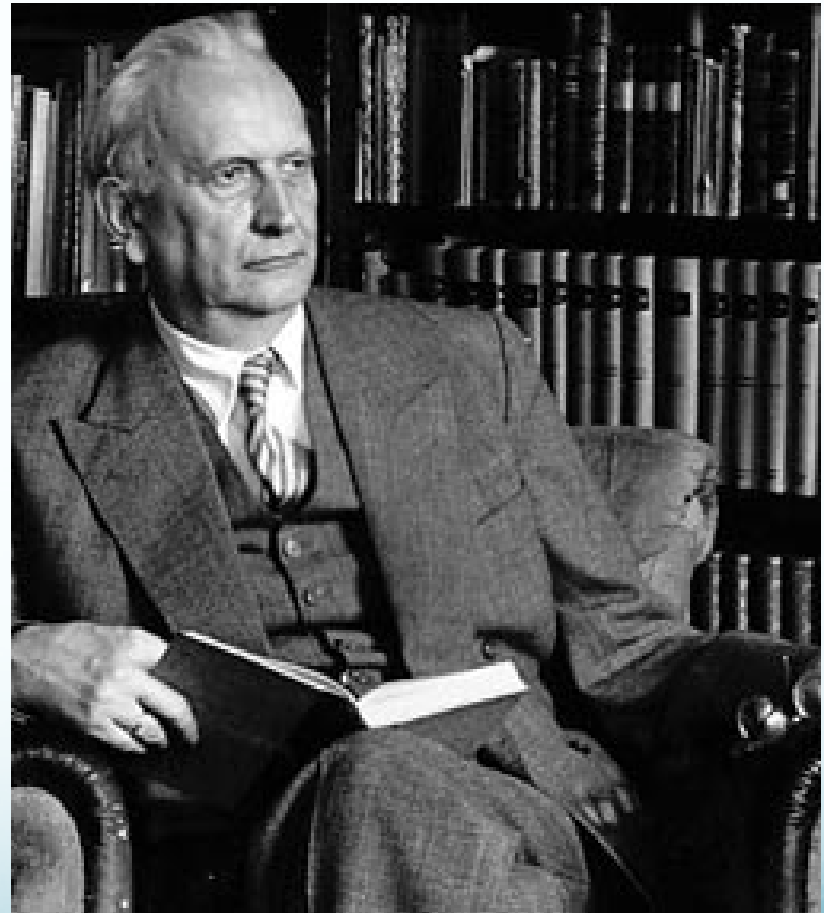

„Saj vem, da se to, kar pripovedujem, sliši noro. Tudi meni bi se zdelo, če bi mi kdo to govoril. Ampak kaj morem, če se mi je to res zgodilo.“

Karl Jaspers v *Splošni psihopatologiji* (1913, 1997)

Blodnja ni zgolj “zgrešena ideja, v katero pacient trdno verjame in je ne zmore popraviti”, temveč je del “transformacije našega celotnega zavedanja resničnosti”.

“Razlikovati pa moramo osnovno izkušnjo od presoje, ki jo zgradimo na njej”.

“Blodnja je zgodba, ki jo človek
sam zgradi na osnovi
nepredstavljivo globoke tesnobe,
potem pa se v tej zgodbi izgubi.”

Zelo relevantna vprašanja za psihoterapijo...

PSIHOTERAPIJA ZA SHIZOFRENIJO – DVE VELIKI SKUPINI:

= psihodinamska psihoterapija

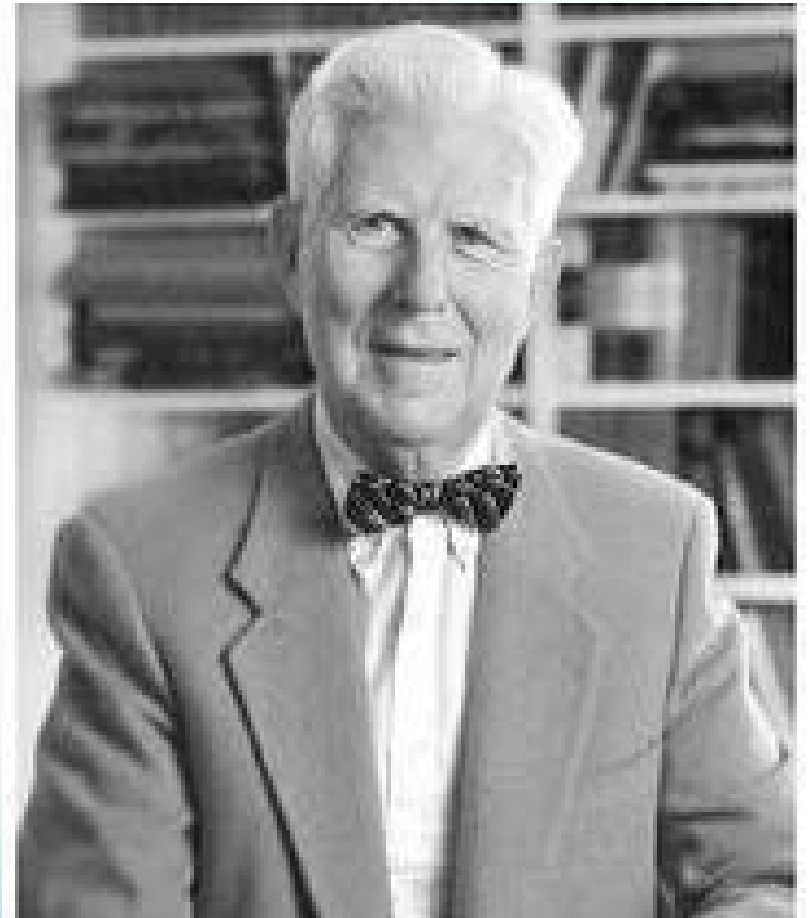
= kognitivno-vedenjska psihoterapija

Kognitivno-vedenjska psihoterapija za shizofrenijo

- Aaron Beck je rekel, da moramo pacientu predočiti,

“da je določeno prepričanje napačno ali disfunkcionalno in da je drugo prepričanje bolj pravilno in primerno”.

(Beck, 1996)

B. Škodlar, M.G. Henriksen,
L.A. Sass, B. Nelson, J. Parnas

**Cognitive-Behavioral Therapy
for Schizophrenia:
A Critical Evaluation of Its
Theoretical Framework
from a Clinical-
Phenomenological
Perspective**

Psychopathology 2013; 46(4):249-
65.

Glavne ugotovitve:

- KVT za shizofrenijo je učinkovita,
- toda ne sledeč teoriji, ki jo predlaga,
- temveč zaradi drugih dejavnikov in preko drugih mehanizmov (kot so obravnavanje čustvovanja, varen terapevtski odnos, razkrivanje doživljanja sebe etc.).

Pacienti težko...

- govorijo o drugih razlagah za svoja doživljanja in **niso dovzetni za alternativne razlage**. Preprosto ne čutijo, da bi bile možne.
- Poleg tega jih **status resničnosti** svojih doživljanj sploh ne zanima.

„Kralji in vladarji, papeži in odrešeniki sodelujejo večinoma v povsem banalnih delih... Noben od naših generalov še ni poskušal delovati v skladu s svojim namišljenim položajem.”
(Bleuler, 1911)

Pacienti veliko raje...

- govoriijo o in opisujejo svoja najosnovnejša **doživljanja sebe**, o težavah pri oblikovanju identitete, samopodobe itn. (Parnas et al., 2005);
- o težavah z (z)**najdenjem sebe v svetu**: občutja tesnobe, odtujenosti in nelagodja ob izpostavljenosti (Henriksen, Škodlar, Sass, Parnas; 2010).

Izražajo tudi...

- težave v **odnosih z drugimi ljudmi**: ("Jož, povsod ti ljudje!"): občutja manjvrednosti (Škodlar et al., 2008), sramu in izgube samoumevnosti (Blankenburg, 1971), hiperrefleksija (Sass, 1993);
- težave v **čustvenem življenju**: nečustvena afektivnost (Sass, 2007), razdražljivost, brezimna tesnoba, čustvena bariera in nepristnost (Vodušek et al., 2014).

24-letni pacient po resnem poskusu samomora

- Ni bilo jasnih akutnih psihotičnih simptomov
- Izguba common-sensa, nelagodje med ljudmi, težnje k samotarskemu življenju

“Škoda, da ni več svetilničarjev. Jaz bi bil eden izmed njih.”

- “Ampak enkrat na teden bi pa imel obiske. Ali pa trikrat tedensko po dve uri.”
- “Pravzaprav vem, da je znotraj mene globoka ovira in rad bi jo prelomil.”

“Če hočem preživeti vrtinec,
imenovan shizofrenija, se moram
neprestano boriti za razumevanje, da
se uprem zdrsom v temo. Najti
moram pot, da podelim čim več, da
se počutim manj osamljenega.”

(Roucchio, 1991)

Hvala!

